Ulkoasiaiministeriö MUISTIO LUONNOS

Kehityspoliittinen osasto 2.10.2015

Valtion vuoden 2016 talousarvioesitys, tietoja kehitysyhteistyörahoituksesta eduskunnalle

Ns. varsinaiseen kehitysyhteistyöhön esitetään 498,1 miljoonaa euroa. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentilta katetaan lahjamuotoinen rahoitus mm. seuraaville: monenkeskinen sekä maa- ja aluekohtainen yhteistyö, humanitaarinen apu, tuki kansalaisjärjestöille, maksut Euroopan kehitysrahastoon, evaluonti- ja tarkastutoiminta, kehitysviestintä, korkotuki sekä maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö.

Edellisvuoteen verrattuna varsinaisen kehitysyhteistyön momentin määrärahoja leikataan 330 miljoonalla eurolla. Määrärahoja lisätään UM:n kansainvälisen kehitysyhteistyön finanssisijoitusmomentille 130 miljoonaa euroa.

Valtion kehitysyhteistyöksi laskettavien menojen arvioidaan vuonna 2016 olevan yhteensä noin 713 miljoonaa euroa. Se vastaa tämänhetkisen arvion mukaan noin 0.35 prosenttia bruttokansantulosta (BKTL). On kuitenkin ennakoitavissa että kehitysyhteistyöksi tilastoitavien turvapaikanhakijoiden ensimmäisen vuoden eräiden kustannusten taso nousee huomattavasti arvioidusta. Tarkempi arvio lienee saatavilla marraskuussa 2015 kun talousarvioesitystä täydennetään. Nousulla on vaikutusta bktl-osuuteen, tosin lopullinen prosenttiosuus lasketaan vasta vuoden 2016 toteutuneiden menojen perusteella. Laskelmassa otetaan tuolloin huomioon myös kahdelta edelliseltä vuodelta siirtyneiden kehitysyhteistyövarojen todellinen käyttö v. 2016. Siksi 0.35 % arvio on tässä vaiheessa hyvin viitteellinen.

Monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön esitetään 119 miljoonaa euroa. Määrärahoista esitetään yleistukea mm. YK:n tasa-arvojärjestö UNWomenille, YK:n väestörahasto UNFPA:lle sekä YK:n lastenrahasto Unicefille. Määrärahataso linjataan lopullisesti vuoden 2016 aikana.

Tavoitteena on määrärahojen puitteissa päästä sellaiseen rahoitustasoon, jolla Suomi jatkaa erityisesti UNWomenin ja UNFPA:n merkittävänä rahoittajana. Määrärahatasot kuitenkin laskevat koska määrärahoja on vähemmän käytettävissä. Alustavasti on suunniteltu noin 10 meuron määrärahatasoa UNWomenille, noin 15-18 meuron tasoa UNFPA:lle sekä noin 5-6 meuron tasoa Unicefille v. 2016. Luvut ovat suunnittelulukuja ja voivat muuttua merkittävästikin kumpaankin suuntaan. Määrärahatasoja pyritään nostamaan tulevina vuosina.

Muiden YK-järjestöjen osalta suunnitellaan yleisrahoituksen jatkamista YK:n kehitysohjelma UNDP:lle, tosin hyvin pienimuotoisella tasolla. YK:n ympäristöohjelma UNEP:ille ja muille YK-järjestöille ei esitetä yleistukea v. 2016 ellei rahoitustilanne muutu ao. vuoden aikana.

Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten ja niihin liittyvien rahastojen osalta joudutaan neuvottelemaan uudet maksuaikataulut tuleville vuosille Maailmanpankin pehmeän rahoituksen osalta (International Development Association, IDA, 17.lisärahoitus) sekä Afrikan pankin pehmeän rahoituksen osalta (Afrikan kehitysrahaston 13.lisärahoitus). Muut, jo maksatusvaiheessa olevat sitoumukset aikaisemmin sovittuihin rahasto-osuuksiin pyritään hoitamaan.

Monenkeskisestä rahoituksesta katetaan myös YK:n vammaiskumppanuuden ja Suomen isännöimän YK:n kehitystaloustieteen instituutin (WIDER) rahoitusta sekä mm. ihmisoikeustyö Maailmanpankin kanssa. Kaikista rahoitustasoista joudutaan leikkaamaan, mutta tukea jatketaan.

Kaikkiin edellä mainittuihin rahoitussuunnitelmiin vaikuttaa edelleen se, että selvitykset kansainvälistä ympäristöpolitiikkaa koskevien sitoumusten mahdollista uudelleenjärjestämisestä ovat käynnissä ja valmistuvat lopullisesti vasta v.2016 kuluessa. Em. tarpeet oli esitetty katettavaksi vielä 2015 kerättävillä päästökauppatuloilla mutta niitä ei ole tähän mennessä saatu. Päästökauppatulojen lopullinen kohdentuminen voi vaikuttaa muuhun käytettävissä olevaan monenkeskiseen rahoitukseen.

Maa- ja aluekohtaiseen yhteistyöhön esitetään 148 miljoonaa euroa. Lähes kaikkeen yhteistyöhön joudutaan tekemään leikkauksia. Määrärahat pyritän kohdentamaan hallituksen kehityspoliittisten painopisteiden mukaisesti. Tarvittaessa neuvotellaan rahoitus- ja toteutussopimuksia uusiksi tai irrottaudutaan hankkeista. Karsintakriteereinä käytetään Suomen yhteistyön tuloksellisuutta ja sitä mikä Suomen osuus yhteistyössä on ollut. Suorasta budjettituesta luovutaan, mikä koskee Tansaniaa ja Mosambikia. Rahoitusta karsitaan myös pitkäaikaisissa kumppanimaissa (Etiopia, Tansania, Mosambik, Kenia, Sambia, Nepal) luopumalla osasta hankkeita tai keskeyttämällä valmistelu. Sama koskee osittain myös muuta pitkäaikaista yhteistyötä. Yksittäisiä hankkeita yksittäisissä maissa ja alueellista yhteistyötä karsitaan (Balkan, Keski-Aasia, Mekongin alue, Eteläinen Afrikka).

Humanitaariseen apuun esitetään 70 miljoonaa euroa. Määrärahaa on jouduttu leikkaamaan mutta hyvin maltillisesti ja samalla sen suhteellinen osuus kehitysyhteistyöbudjetista on noussut selvästi. Tukea myönnetään sekä pitkäaikaisiin kriiseihin että akuutteihin tarpeisiin. Kanavina ovat asianomaiset YK-toimijat sekä kansainväliset ja suomalaiset humanitaarisen avun järjestöt.

Tukeen kansalaisjärjestöille esitetään 65 miljoonaa euroa. Määrärahaleikkausten vuoksi monivuotista ohjelmatukea saavien järjestöjen rahoitusta joudutaan leikkaamaan. Ohjelmatukea saavat mm. kumppanuusjärjestöt, kattojärjestöt KEPA ja KEHYS, eräät säätiöt ja YK-järjestöjen Suomen osastot. Leikkaus toteutetaan tasapuolisesti niin, että laskentatasona on ns. vanhoilla kumppanuusjärjestöillä vuosien 2013-2015 tukimäärien vuosittainen keskiarvo ja ns. uusilla kumppaneilla niiden ensimmäisen ohjelmakauden 2014-2016 tukimäärien vuosittainen keskiarvo. Näistä vuosittaisista keskiarvoista leikattiin tukea 38 prosenttia, jonka lisäksi tehtiin lukujen pyöristys. Lisäksi peruutetaan v. 2015 käynnissä ollut hanketukikierros joka järjestetään v. 2016 hallituksen uusien kehityspoliittisten

painopisteiden pohjalta. Viestintä- ja globaalikasvatuksen hanketukikierros joudutaan peruuttamaan, mutta tukeen voidaan palata myöhemmin.

Euroopan kehitysrahastoon esitetään 45 miljoonaa euroa. Määräraha ei ole käytännössä noussut edellisestä vuodesta vaikka teknisesti tältä näyttäisi. Edellisen vuoden alhaisempi taso selittyy sillä, että EKR-maksuun käytettiin aikaisemmilta vuosilta säästyneitä EKR-varoja.

Maittain kohdentamattomasta ja kehitysyhteistyön tukitoimintojen määrärahasta katetaan mm. liikekumppanuusohjelma (Finnpartnership), kehitysmaiden innovaatio-ohjelma (BEAM) ja korkeakoulujen yhteistyöohjelma , viimeisimmän määrärahoja karsitaan. Kehitystutkimuksen tuesta Suomen akatemialle v. 2016 joudutaan luopumaan. Tukea suomalaisten rekrytoinneille YK-järjestöihin jatketaan alemmalla tasolla. Verotus ja kehitys –teemaa tuetaan myös näistä määrärahoista. Ympäristörahoitusta jatketaan aiempaa alemmalla tasolla. Ihmisoikeus- ja demokratiatukea, humanitaarista miinatoimintaa sekä esim. tukea Unecsolle jatketaan, joitakin nykyisellä ja joitakin alemmalla tasolla.

Kehitysyhteistyön finanssisijoitusmomentille esitetään 140 miljoonaa euroa. Siitä 130 miljoonaa euroa esitetään Finnfundin pääomakorotukseen ja 10 miljoonaa euroa Inter-American Investment Corporationin (IIC) pääomakorotukseen. Em. määrärahoja ei finanssisijoituksina lasketa kansantalouden tilinpidossa menoksi. Finnfundin rahoitus painottuu jatkossakin kestävää kehitystä tukeviin investointehin (mm. uusiutuva energia, cleantech) ja rahoituksesta ¾ tulee jatkossakin kohdentua alemman keskitulon maihin tai sitä köyhempiin maihin. IIC on Latinalaisen Amerikan kehityspankin yksityissektorin investointi- ja rahoituslaitos, jonka toimintoja uudistettiin hiljattain ja samalla pääomaa korotettiin. Suomi säilyttää pääomasijoituksella nykyisen ääni- ja vaikutsusvaltansa, joka olisi muutoin laskenut.

Budjetissa esitetään lisäksi määrärahoja mm. tarkastus- ja evaluaatiotoiminnalle sekä kehitysviestinnälle ja kansainvälisyyskasvatukselle.

+++